

Čebelarjeva opravila v aprilu

Jure Justinek – Zgornja Ložnica, jure.justinek@czs.si

Aprila se dan hitro daljša in v drugi polovici tega meseca je moč sončnih žarkov že primerljiva z močjo sončnih žarkov v drugi polovici avgusta. Ob mirnih in sončnih dnevih nastane velika razlika med jutranjo in popoldansko temperaturo. Ta mesec narava dodobra oživi in ozeleni. April je sicer znan predvsem po muhastem vremenu s precej dežja. Povprečna aprilaska temperatura se že povzpne na približno 13–14 °C.

Od pomembnejših medovitih rastlin v tem mesecu hkrati z drugim sadnim drevjem zacvetijo divja češnja, regrat in oljna ogrščica na poljih. Na teh rastlinah lahko močne družine že naberejo nekaj kilogramov medu, to pa še dodatno pospeši razvoj, zato se panj hitro napolni s čebelami.

Delo pri čebelah

Sam ta mesec čebele pregledam dvakrat do trikrat. Vsi pregledi so še vedno usmerjeni v povečanje zalege in pripravo na prvo pašo. Tisti, ki čebele prezimujete samo v plodiščih, boste morali nastaviti medišča. Sam po navadi iz medišča ne odstranim vsega satja, saj izločim le 4–5 najstarejših ali slabo zgrajenih in poškodovanih satov, in to že prejšnjo jesen. V drugi polovici tega meseca tako ta prazen prostor zgolj zapolnim s satnicami. Najprimernejši čas za nastavev medišča je, ko čebele v celoti zapolnijo plodišče in še ne začnejo podsedati pod satjem in na mrežici za zadnjimi vratci. Če medišče nastavimo prezgodaj, gotovo za nekaj časa upočasnimo razvoj, če pa to storimo prepozno, povečamo zgodnji rojilni nagon, tako da ga bo pozneje težko brzdati. Aprila lahko matica v tednu dni poveča obseg zalege za en sat. Čebelar mora obvladati način

in obseg zaleganja matice ter pravočasno ukrepati. Vsaka napaka, ki jo storimo ta mesec, se nam pozneje maščuje z manj čebelami in zato s slabšim pridelkom medu ali s prezgodnjim rojem.

V začetku aprila v močnih družinah po dolžini spet obrnem vsak drugi sat zalege in preverim zalogo hrane, poleg tega pa vse družine razdelim v tri skupine: v prvi so nadpovprečne, v drugi povprečne in v tretji šibke oz. podpovprečne. Te številke zapišem na panje, saj mi bodo pomagale pri pregledu v sredini meseca. Ta mesec je moj cilj, da čebele porabijo čim več zimskih zalog hrane, vendar zaloga nikoli ne sme biti manjša od šest kilogramov. Do cvetenja češnje družine po potrebi še dražilno krmim, potem pa ne več, ker se na območju mojega čebelarstva tedaj začnejo pojavljati prvi pozitivni donosi medu iz narave.

Prav tako pri vsakem pregledu razbrzdam krajne sate zimskih zalog. Velikokrat se zgodi, da je katera družina blokirana z medom v plodišču. V tem primeru je treba ukrepati takoj: med je treba odstraniti ter ob zalego vstaviti lep mlad sat. Če je družina že dovolj močna, tak sat brez težav vstavimo tudi med zalego. S tem matici zagotovimo dovolj prostora za neovirano zaleganje in širitev gnezda. Moji prvi aprilski pregledi so še torej vedno bolj kontrolni in podobno kot prejšnji mesec usmerjeni predvsem v zagotavljanje zadostnega prostora za zaleganje matice. V sredini tega meseca, ko izvedem drugi pregled, je po navadi še nekaj več kot teden dni do cvetenja oljne ogrščice, na katero vozim čebele na pašo, zato jih tedaj tudi primerno uredim.

Številke, s katerimi sem ob prvem aprilskem pregledu označil panje, mi bodo zdaj pomagale, da bo delo potekalo hitreje. Najprej pregledam družine, ki so označene kot nadpovprečne. V teh družinah se utegne hitro pojaviti rojilno razpoloženje, in to prav sredi paše, zato tem družinam odvzamem od enega do dva sata zalege s čebelami. Zalego odložim na kozico, pazim pa, da ne odvzamem matice. Prazen prostor zapolnim z mladim zgrajenim satom ali – če je vreme lepo in donos iz narave – s prvo satnico. Zgrajen sat vstavim med zalego, satnico pa ob zalego. Medene sate nabrzdam, hkrati pa vsak drugi sat zalege, če še ima medene vence, obrnem po dolžini ter plodišče zaprem. V medišču je navadno še od jeseni prostor za 4–5 satov, zato zdaj vanj vstavim

Pravilno zgrajen sat od letvice do letvice

satnice in ga v celoti zapolnim. Satnice vstavljam v medišče po načelu »en sat – ena satnica«, dokler to ni polno. Tako urejeno družino znova zapažim in panj zaprem. Po pregledu nadpovprečno močne družine, ki sem jo obilno zaposil in ji zagotovil dovolj prostora za nadaljnji razvoj, na kozici ostane še sat ali dva zalege. Potem se lotim podpovprečne družine. V njeno medišče tako kot prej dodam satnice, iz plodišča pa umaknem dva prazna sata ali dva medena sata, pač odvisno od ocene, ali ima družina preveč ali premalo hrane. Preverim količino in kakovost zalege ter ob te sate dodam tista dva sata zalege, ki sem ju odvezel nadpovprečni družini. Tako šibkejšo družino okrepm in ji omogočim hitrejši razvoj.

Na koncu mi ostane le še pregled povprečnih družin, kakršnih je po navadi največ. Preverim zalogo hrane ter jo umaknem iz plodišča, če je je preveč. Med zalego vstavim lep prazen sat, razbrazdam polne krajne sate ter vsak drugi sat zalege obrnem po dolžini. Gnezdo torej širim z dodajanjem zgrajenih mlajših satov med zalego, obračanjem satov in občasno z dodajanjem kake satnice ob zalego, če je v naravi že paša. Uredim tudi medišča, in sicer tako, da je v njih približno 60 odstotkov lanskega satja in 40 odstotkov satnic, ki jih morajo čebele še zgraditi. Če naletim na izjemno šibko družino, te ne okrepim z zalego iz boljših družin, temveč poleg nje vstavim dobro razvito rezervno družino na devetih satih. Matice iz šibke družine po navadi ne uničim, temveč jo skupaj z enim satom zalege in s čebelami premestim v 9-satni AŽ-panj, točno v tistega, iz katerega sem premestil rezervno družino. Ta matica se v veliko primerih pozneje izkaže kot povsem v redu, a je imela pri spomladanskem začetku razvoja pač smolo. Če se tudi pozneje ne izkaže, jo še vedno lahko zamenjam. Tako so v sredini aprila vse družine izenačene, torej približno enako močne. V plodišču imajo dovolj prostora za širitev zalege ter nastavljeno medišče s satnicami, pripravljenimi za graditev. S tem so družine pripravljene na prvo pašo na oljni ogrščici ali na pašo na regratu in sadnem drevju.

Neželeni čebelji prehodi v satju

Foto: Gregor Lužar

Tako urejene družine po navadi lahko pustim pri miru najmanj deset dni, torej skoraj do konca meseca, ko zacvetijo oljna ogrščica, regrat in številne druge cvetlice. Ob zadnjem aprilskem pregledu je dela po navadi manj, saj so družine po večini izenačene in se enakomerno razvijajo, pospešeno gradijo dodane satnice v medišču in prinašajo prve večje količine medičine. Ta pregled je pomemben zato, ker ob podcenjevanju družine lahko spregledamo pojav rojilnega razporeženja. Ker se rojenju izogibam, je ukrepanje nujno. Pripravim kozico in najprej izvlečem krajni medeni sat, da imam prostor za delo. Nato preverim količino zalege in izvlečem po dva sata pokrite zalege, ob katerih zaradi obračanja satov ni medenih vencev in so v celoti zaleženi. Preverim, ali je na teh satih matica. Iz medišča v plodišče premestim po dve satnici, ki sta po večini vsaj na pol ali že v celoti zgrajeni. Pri boljših družinah ju vstavim med zalego, pri nekoliko slabših pa ob njo. S tem namreč matici znova zagotovim dovolj prostora za zaleganje. Odvezeta sata z zalego premestim na sredino medišča. Ta ukrep prevešanja je v AŽ 9 ali 10 satnem-panju skoraj neizogiben, vendar moramo biti pri delu zelo previdni in dosledni. V medišče nikoli ne smemo premestiti zalege kjer so ostanki zimske zalege! Če smo bili v to prisiljeni, pa moramo takšno satje označiti. Nikakor ga ne smemo točiti skupaj z drugim satjem, saj obstaja velika možnost, da bo v med zašel tudi sladkor, to pa je nedopustno in neodpušljivo! Prevešanja ne opravljam če družina nima zalege vsaj na sedmih satih. Tudi ne prevešam v panjih kjer imam matične mreže čez celotno površino saj višek čebel sam sili v medišče in razbremenjuje plodišče. Če je kakšna družina premočna ji lahko odvzamemo sat zalege in ga dodamo družini ki še vedno zastaja v razvoju. Prevešanje naj bo skrajni ukrep v sili! Iz družin, ki so v plodišču blokirane z medom, tega odstranimo in shranimo, saj ga bomo kmalu potrebovali za narejence. Konec aprila zadostuje, da ima družina v plodišču zaloge medu samo v krajnih satih, saj čebele v medišče že prinašajo svežo medičino. Pazimo le na to, da je skupna zaloga medu v panjih vedno vsaj šest kilogramov. Po vseh posegih panje še vedno zapažim s penasto gumo, to pa odstranim šele pred začetkom zimskega krmjenja. Zapaženi so torej vse poletje, predvsem zato, da v panjih ni prepaha, tako da čebele med nanosijo vse do lesenih letvic satnikov. Spomladi namreč izolacija zadržuje toploto v panjih, poleti pa preprečuje njihovo pregrevanje.

Še nekaj splošnih opozoril glede opravil v tem mesecu

Marsikdo bo aprila kupil čebele. Na novo kupljena čebelja družina mora biti zdrava in mora zasedati

ves prostor, v katerem je naseljena. O tem se pričamo še pred nakupom, prav tako pa moramo še pred tem (in tudi pred morebitnimi prevozi čebel na pašo) pridobiti veterinarsko potrdilo, da čebele ne zapuščajo območja, ki je okuženo s hudo gnilobo čebelje zalege. Čebelar oz. lastnik čebel torej pred premikom izpolni izjavo, da njegove čebele na kažejo znakov hude gnilobe, pristojni območni veterinar pa jo mora potrditi. S potrdila je tudi razvidno, od kod so čebele in kam bodo pripeljane. Brez tega potrdila prevoz ni mogoče. Prav tako je treba zaradi nevarnosti širjenja hrkuševga ožiga o premiku čebel obvestiti fitosanitarno inšpekcijo, ta pa mora izdati dovoljenje za premik. Vse skupaj je morda slišati zapleteno, vendar je vse potrebne dokumente mogoče po elektronski pošti urediti v enem delovnem dnevu.

Dokaj pogosto je vprašanje, kdaj je najprimernejši čas za preselitev družin v prašilčkih v večji panj. Po mojem mnenju je idealno, če takšno družino preselimo v gospodarski panj takrat, ko družina s čebelami zaseda ves razpoložljivi prostor v prašilčku. Sam selitev opravim tako, da v večjem panju najprej pripravim satje, pri čemer pustim toliko prostora, da mlado družino potem samo premestim v večji panj. Lega in postavitve satja s čebelami ostaneta nespremenjena. Gnezda tudi ne širim, saj je za preseljeno družino že selitev dovolj velik stres. To lahko naredimo šele pri naslednjem pregledu.

Ta mesec čebelam vstavljamo prve sate v graditev, zelo pomembno pa je, na kakšen način izvedemo to opravilo. Ko satnik zažičimo in vanj vtremo satnico, na eni strani skoraj vedno ostane nekaj milimetrov praznega prostora. Če tak sat vstavimo v družino tako, da je ta prazen prostor spodaj, ga čebele ne zgradijo do letvice, temveč ta prostor le še povečajo in si naredijo prehode. Tak sat pozneje ni tako močan, kot bi lahko bil, zato sate vstavljamo vedno ta-

ko, da je prazen prostor na vrhu, tak sat pa je pozneje zgrajen od zgornje do spodnje letvice. Včasih se zgodi, da čebele kljub pravilni vstavitvi sata satje spodaj zgrizejo in naredijo prehode. V takem primeru sat pri naslednjem pregledu preprosto po višini obrnem okoli, ne glede na to, ali je zgrajen do konca ali ne, ter ne

Čas je za nastavljanje medišča

glede na to, ali je že zaležen ali ne. Tako čebele pri silim, da zapolnijo še prehode.

April je tudi mesec, ko v panje vstavimo tudi gradilne satnike in spremljamo gradnjo. Gradilne satnike vstavimo kot predzadnji sat na levo ali desno stran, sam pa jih vstavljam zadaj počez – na toplo stavbo. Čebelarim namreč z 11+3 satnimi panji. Ko ga zgradijo in matica zaleže, ter je trovina pokrita ga izrežemo in to ponavljamo do konca sezone. Služi nam kot barometer stanja v družini saj po njem vidimo ali je v naravi paša in če se bliža rojilno razpoloženje. Prav tako z vsakim izrezovanjem odstranimo nekaj varoj. Pri družinah, ki kažejo nadpovprečno dobre lastnosti pa pustimo, da se prva generacija trotov poleže tako bodo lahko svoje dobre gene prispevali prvim letošnjim maticam. Prav tako pripravimo prazne prašilčke, saj jih bomo potrebovali že prihodnji mesec, ko bomo začeli oblikovati prve rezervne družinice. Pomijemo in pripravimo še točilo in posodo, saj bomo, če nam bo vreme naklonjeno, točilo maja že zavrteli. Več o točenju, rojenju in preprečevanju rojenja ter o narejanju narejencev pa v majski številki. ■

Foto: Gregor Lužar

SIMPLY CLEVER

ŠKODA

OCTAVIA 14.499€

FAMILY + ŠKODA BON

Pogoj za dodatni popust s ŠKODA BONom v višini 1000 EUR je sklenjena pogodba o finančnem in zavarovanju pri Porsche Versicherungs AG, podružnica v Sloveniji. Minimalna doba finančiranja je 36 mesecev, maksimalni polog pa 50% maloprodajne cene vozila.

HUDOBRO.SI

INTEGRAL AVTO d.o.o.

C. maršala Tita 67, Jesenice, tel.: 04 583 33 50

Kombinirana poraba goriva in izpusti CO₂: 3,7-6,4 l/100 km in 99-149 g/km, emisijska stopnja: EURO 6, specifična emisija dušikovih oksidov (NOx): 0,0096-0,0733x10¹ g/km, trdi delci: 0,00-0,00041 g/km, število delcev: 0,00-791. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov.